

Norðurlandi vestra, 14. ágúst 2026

Efni: Breytingar á reglugerðum vegna einföldunar eftirlits

Stjórn Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra (SSNV) hefur kynnt sér fyrirbyggjandi drög að breytingum á reglugerðum vegna breytts fyrirkomulags heilbrigðiseftirlits.

Stjórn SSNV telur ekki ástæðu til að fjalla sérstaklega um hverja einstaka reglugerðarbreytingu á þessu stigi. Megináhyggjuefni stjórnar snýr að því að enn ríkir veruleg óvissa um framkvæmd þessarar umfangsmiklu kerfisbreytingar, þrátt fyrir að stutt sé í fyrirhugaða gildistöku hennar.

Um er að ræða flutning viðamikilla og samfélagslega mikilvægra verkefna frá heilbrigðiseftirlitum sveitarfélaga til Umhverfis- og orkustofnunar og Stofnunar atvinnuveganna. Breyting af þessari stærðargráðu verður að byggjast á skýrri verkaskiptingu, raunhæfri og tímasettri framkvæmdaráætlun, tryggri fjármögnun og nánú samráði við sveitarfélög og heilbrigðiseftirlit um allt land. Að mati stjórnar SSNV liggja þessar grundvallarforsendur ekki nægilega skýrt fyrir.

Sérstaklega þarf að liggja fyrir tæmandi og bindandi yfirlit yfir hvaða verkefni flytjast til ríkisins og hvaða verkefni verða áfram á ábyrgð sveitarfélaga. Jafnframt þarf að skilgreina hvaða stjórnvaldsheimildir sveitarfélög munu hafa til að sinna þeim verkefnum og hvernig kostnaður vegna þeirra verður fjármagnaður. Óviðunandi er að óljós verkaskipting leiði til þess að verkefni falli milli stjórnsýslustiga eða að sveitarfélög beri áfram kostnað og ábyrgð án þess að til þess fylgi fullnægjandi fjárheimildir.

Enn fremur þarf að skýra með ótvíræðum hætti hvernig staðið verður að málefnum starfsfólks heilbrigðiseftirlitanna. Þar undir falla meðal annars yfirfærsla starfa, ráðningarsambönd, lífeyrisskuldbindingar, uppsagnarkostnaður og önnur starfsmannatengd réttindi og skuldbindingar. Stjórn SSNV leggur ríka áherslu á að sú fagþekking og reynsla sem byggst hefur upp innan heilbrigðiseftirlitanna glatist ekki við breytingarnar.

Sama á við um húsnæði, bifreiðar, tækjabúnað, upplýsingakerfi, skjalasöfn, málaskrár, samninga og aðrar eignir og skuldbindingar. Flutningur gagna og eftirlitssögu verður umfangsmikill og kostnaðarsamur. Tryggja verður samfellda og örugga meðferð gagnanna og að kostnaður vegna yfirfærslunnar falli ekki á sveitarfélögin.

Fyrir Norðurland vestra skiptir sérstaklega miklu máli að breytingarnar leiði ekki til þess að þjónusta fjarlægist íbúa og atvinnulíf. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hafa byggt starf sitt á staðþekkingu, nálægð, stuttum boðleiðum og skjótum viðbrögðum. Slík þekking og viðbragðsgeta eru sérstaklega mikilvæg í dreifbýlum landshlutum þar sem vegalengdir eru miklar. Stjórn SSNV kallar eftir skýrum upplýsingum um hvernig tryggt verði að nýtt fyrirkomulag viðhaldi staðbundinni þjónustu og að fyrirhugaðar ríkisstofnanir byggi upp öflugar starfsstöðvar á landsbyggðinni. Eðlilegt er að störf og sérþekking fylgi þeim verkefnum sem flytjast frá sveitarfélögunum.

Þá þarf að tryggja að skipting verkefna milli tveggja ríkisstofnana leiði hvorki til flóknari þjónustu né lengri afgreiðslutíma fyrir íbúa, sveitarfélög og rekstraraðila. Birta þarf skýrar upplýsingar um þjónustuleiðir, ábyrgð, málsmeðferð og gjaldskrár áður en breytingarnar taka gildi.

Stjórn SSNV telur nauðsynlegt að ráðuneytin og viðkomandi stofnanir leggi án tafar fram sameiginlega, tímasetta og fjármagnaða framkvæmdaráætlun. Hún þarf meðal annars að taka til:

- skýrrar og tæmandi verkaskiptingar milli ríkis og sveitarfélaga,
- málefna starfsfólks og ráðningarsambanda,
- yfirfærslu gagna, samninga, eigna og skuldbindinga,
- kostnaðar við yfirfærsluna og fjármögnunar verkefna sem verða áfram hjá sveitarfélögum,
- uppbyggingar starfsstöðva og varðveislu starfa og sérþekkingar á landsbyggðinni,
- samfellu í þjónustu við íbúa og atvinnulíf,
- gjaldskráa og mögulegra kostnaðaráhrifa á sveitarfélög og rekstraraðila,
- reglulegrar upplýsingagjafar og formlegs samráðs við sveitarfélög og heilbrigðiseftirlit á meðan yfirfærslan stendur yfir.

Stjórn SSNV gerir þá skýru kröfu að sveitarfélög verði ekki látin bera kostnað eða áhættu sem leiðir af ákvörðun ríkisins um breytt fyrirkomulag.

Stjórn SSNV hvetur ráðuneytin til að bregðast tafarlaust við þeirri óvissu sem uppi er og eiga raunverulegt og markvisst samráð við sveitarfélög og heilbrigðiseftirlit um framkvæmd breytinganna. Það er forsenda þess að nýtt fyrirkomulag geti tekið við án þess að þjónusta skerðist, fagþekking glatist eða ófyrirséður kostnaður falli á sveitarfélög, íbúa og atvinnulíf.

F. h. stjórnar Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra

Sveinbjörg Rut Pétursdóttir

Sveinbjörg Rut Pétursdóttir,
Framkvæmdastjóri